

СЕКЦІЯ V.
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІОМЕДИЧНОЇ ЕТИКИ В СУЧАСНОМУ
РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Кучеренко І. І., Лапутько А. В.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
innanmu2018@gmail.com,
annalaputko1987@gmail.com

БІОЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ
COVID-19 ТА ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ В УКРАЇНІ

З початку пандемії COVID-19 (2020 р.) та відкритої воєнної агресії росії на території України (2022 р.) посилюється загрози не тільки здоров'ю, а й життю дорослих та дітей. Так, під час відкритої війни, згідно даних офісу Верховного комісара ООН з прав людини, загинуло 487 дітей, а 954 були поранені, 260-700 тисяч дітей, за різними даними, викрадено та вивезено на територію росії. Це є прямим порушенням “Конвенції ООН про права дитини”, зокрема, таких прав, як: право на особисте життя та захист від посягання на нього, право на розвиток, здоров'я, турботу, відпочинок та дозвілля, освіту і родину. Значним кроком для захисту дітей під час воєнного стану є запровадження програми “Дитина не сама” Офісом Президента України спільно з Дитячим фондом ООН UNICEF UKRAINE та Міністерством соціальної політики, де розміщено багато корисної інформації. Держава зобов'язана забезпечувати всі права дитини, цим принципам відповідає Конституція України та Закон України “Про охорону дитинства”, який регулює ситуацію з дітьми в умовах збройних конфліктів. Відповідно до нього, кожна дитина має право на: життя та охорону здоров'я, на ім'я та громадянство, захист від усіх форм насильства, житло, освіту, а також право дітей на захист, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, або перебувають в зоні воєнних дій та збройних конфліктів, право на захист дітей, які постраждали від сексуального насильства або стали його свідками, право дітей від незаконного переміщення та дітей, тобто вжити всіх необхідних заходів для забезпечення та догляду за ними, возз'єднання з сім'ями (зокрема розшук, звільнення з полону, повернення на Батьківщину, незаконно вивезених за кордон) [1], [2].

Метою роботи є аналіз впливу пандемії і відкритої воєнної агресії росії на території України на стан здоров'я дітей. Проблема збереження здоров'я дітей є надзвичайно актуальною для України, їх піклування, щастя та благополуччя є головною турботою не лише дорослих, а й держави. Саме в дитинстві закладається фундамент фізичного, психічного та соціального здоров'я людини. Як відзначається в документі “За життя світу. На шляху до соціального етосу Православної Церкви”: “Захист дітей і піклування про них – найголовніший показник добротливості суспільства. .. Гріхи проти невинності дітей – особливо огидні. Немає злочину проти Бога гіршого, ніж сексуальне

насильство над дітьми, і немає нічого нестерпнішого для совісті Церкви. Церква також несе відповідальність за повсюдне поліпшення умов життя дітей у місцях із недостатнім доступом до чистої води, якісного медичного обслуговування, вакцинації та задоволення інших базових потреб. Церква має повсякчас нагадувати дітям, що Господь їх знає і любить, прославляти виняткові дари дитинства – спонтанну радість, допитливість, уяву й довіру. Справді, як учив нас Христос, дорослі повинні вчитися наслідувати дітей у цих природних дарах: Хто упокориться, як дитя це, той і більший у Царстві Небесному (Мт. 18:4)” [3].

Пандемія і війна змусила багатьох пережити стрес, спричинений психічними травмами, зіткнутися з депресією або посттравматичним синдромом, відчути вимушену міграцію (переїзд в інші більш безпечні місця або в іншу країну), втрату рідних, близьких та друзів, що мало негативні впливи на психічне та соціальне здоров'я дитини, які є запорукою успішності її подальшого життя в будь-якому суспільстві. Порушення режиму навчання та відпочинку, втрата інтересу до звичної активності, розрив звичних соціальних зв'язків, сприяло зростанню відчуття розгубленості, страху, тривоги за своє майбутнє.

Пандемія також вплинула на освітні процеси в усьому світі, що призвело до значної кількості закриття шкіл, коледжів, університетів, тому ЮНЕСКО впроваджує використання програм дистанційного навчання, різних он-лайн платформ навчання. Хоча дистанційне навчання призвело до таких негативних наслідків як: підвищення часу перебування в гаджетах, відсутність безпосереднього спілкування з однолітками, викладачами (вчителями), збільшення часу засинання, зниження якості сну, через яке більшість дітей втрачають здатність зосереджуватись тощо, але саме це допомогло дітям легше і безболісно адаптуватися до нових реалій воєнного сьогодення. Тому однією з найважливіших умов збереження психічного здоров'я є дотримання “психогігієнічних норм”, зокрема стабільність.

Згідно результатів соціологічного опитування Соціологічною групою “Рейтинг”, на замовлення проекту “Дій для дітей”, сьогодні в Україні – 42 % дітей навчаються он-лайн (школи/садочки), 29 % – за змішаною формою, 26 % - постійно відвідують навчальні та виховні заклади, і, лише, 3 % - домашня форма навчання (44 % – користується смартфоном). Суттєвою перешкодою у начальному процесі є оголошення повітряної тривоги (61 %). Слід відзначити, що серед факторів, які викликають травматичні психологічні стани – лякання гучних звуків (45 %), страх перед майбутнім (66 %), дратівливість, апатія (59 %), байдужість до навчання (61 %) [4].

Війна в Україні порушила відчуття безпеки: зовнішнє середовище (тривоги, вибухи, спостереження активного чи пасивного насилля, зруйнованих будинків/об'єктів інфраструктури, воєнні дії) та внутрішнє (голод, спрага, біль, недостатність сну). На сьогодні, головним чинником у відновленні після травматичних подій є присутність дбайливого дорослого (батьки, родичі) в житті дитини, які можуть забезпечити турботою, підтримкою, надати базові потреби (житло, їжа, одяг), допомогти в адаптації до повернення звичного режиму, а також дати зрозуміти, що вони несуть відповідальність за їхню

безпеку.

Як слушно зазначила відома психотерапевтка Ольга Федорець: “Ця війна буде досвідом дитини і точно залишить шрами у кожного. Але дорослі можуть вплинути на те, якими будуть ці шрами – великими і болючими, які болітимуть усе життя, чи тонкими нагадуваннями про складні часи, з якими впоралися” [5].

Література:

1. Конвенції ООН про права дитини. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
2. Закон України “Про охорону дитинства”. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
3. За життя світу. На шляху до соціального етосу Православної Церкви. – URL: https://risu.ua/za-zhittya-svitu-na-shlyahu-do-socialnogo-etosu-pravoslavnoji-cerkvi_n103522
4. Соціологічна група “Рейтинг”. – URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/problems_of_ukrainian_children_in_conditions_of_war_january_27-february_1_2023.html
5. Як війна вплинула на здатність дітей вчитися і наскільки це велика шкода для майбутнього. – URL: <https://life.liga.net/poyasnennya/article/kak-voyna-povliyala-na-sposobnost-detey-uchitsya-i-naskolko-eto-velik-vred-dlya-buduschego>

Місержи С. Д.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
miserjisd@gmail.com

БІОЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАТЕРИНСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розвиток репродуктивних технологій, застосування яких стало поширюватися з восьмидесятих років двадцятого сторіччя, вплинув на репродуктивну культуру сучасного суспільства. Розробка, впровадження і доступність надійної контрацепції та ЕКО, а також розповсюдження інформації про них новітніми засобами комунікації, “розірвали” у суспільній свідомості зв'язок між сексуальними відносинами та дітонародженням. Знання про досягнення біомедицини в сфері репродукції змінили репродуктивні свідомість та поведінку сучасної жінки, зокрема сприйняття материнства як соціально-психологічного, фізіологічного стану, що виникає під впливом її біологічних та соціальних відносин з дитиною.

Починаючи з 80-х років для вирішення проблем безпліддя репродуктивна медицина використовує допоміжні репродуктивні технології, зокрема ЕКО та сурогатне материнство. Не маючи стовідсоткової результативності, вони виявилися ефективними в порівнянні з іншими методами лікування безпліддя. За даними Української асоціації репродуктивної медицини,